

нівського інституту пшениці. Одинадцять сортів і перспективних ліній пшениці озимої та сорт стандарт 'Подільянка' висівали у 4-х кратній повторності в 2 строки (1-й – 25 вересня, 2-й – 5 жовтня). Результати досліджень, проведені у 2019 та 2021 рр., засвідчують, що за першого строку сівби кращими генотипами виявились: 'МІП Лада', 'МІП Дніпрянка', 'Лютесценс 55198', 'Лютесценс 37519', 'Лютесценс 60049', та 'Лютесценс 60107'. Дані сорти і селекційні лінії перевищували сорт стандарт 'Подільянку' за NDVI індексом – від 0,1 до 0,33 і результатами врожайності – від 0,37 т/га до 2,33 т/га, відповідно. За другого строку сів-

би, кращими були практично ті ж самі генотипи: 'МІП Лада', 'Лютесценс 60049' та 'Лютесценс 55198'. Сорти та селекційні лінії: 'МІП Дніпрянка', 'Лютесценс 37519' та 'Лютесценс 60107' перевищували сорт стандарт 'Подільянку' за значенням NDVI індексу та рівнем врожайності лише у 2019 р. До сортів, що перевищували сорт стандарт за обох сприятливих років досліджень, можна віднести: 'МІП Ассоль' та 'Грація Миронівська'. Таким чином, можна зробити висновок, що дані сорти менше реагують на строки сівби і здатні забезпечувати високі показники врожайності навіть за пізніх строків.

УДК 633.34

Топчій О.В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин

Безпрозвана І.В., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин

Шкляр В.Д., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин

Український інститут експертизи сортів рослин

E-mail: ototchiy1992@gmail.com

БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ СОЇ КУЛЬТУРНОЇ В РОЗРІЗІ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ ЗОН В СЕРЕДНЬОМУ ЗА 2017–2021 РР.

Соя займає перше місце за кількістю білка в насінні серед культур родини Бобових, є основним джерелом збалансованого за амінокислотним складом екологічно чистого білка. В ряді країн є незамінною продовольчою культурою. Так само як усі бобові являється відмінним попередником завдяки своїй симбіотичній системі, здатна забезпечувати власні потреби в азоті залишаючи при цьому значну його кількість в ґрунті.

Залежно від зони вирощування показники якості культури можуть змінюватись, тому доцільним є подальше вивчення впливу ґрунтово-кліматичних умов на якість культури.

Польові дослідження сортів сої культурної проводились в ґрунтово-кліматичних зонах Степу, Лісостепу та Полісся на дослідних полях філій Українського інституту експертизи сортів рослин. Вміст «сирого протеїну» та олії визначали методом інфрачервоної спектрометрії на приладі Infracat 1241. Згідно Програми лабораторних досліджень у 2017 р. отримано та проаналізовано 87 сортів, у 2018 р. – 92, у 2019 р. – 76, у 2020 р. – 64 та у 2021 р. – 72 сорти сої.

В середньому за 2017-2021 рр. вміст «сирого протеїну» в сортах сої культурної залежно від ґрунтово-кліматичної зони та року дослідження від 34,3% до 42,0%. Так, в зоні Степу вміст «сирого протеїну» був наступним – 40,7% у 2017 р., 37,6% – 2018 р., 34,3% – 2019 р., 39,8% –

2020 р. та 37,0% – 2021 р., в зоні Лісостепу – 40,4% – 2017 р., 40,5% – 2018 р., 39,5% – 2019 р., 42,0% – 2020 р. та 40,5% у 2021 р. та в зоні Полісся – 40,2% – 2017 р., 35,6% – 2018 р., 36,9% – 2019 р., 38,5% – 2020 р. та 38,3% у 2021 р. Відповідно до класифікатора показників якості ботанічних таксонів, сорти яких проходять експертизу на придатність до поширення у досліджуваних роках сорти сої культурної належать до середньобілкових (35,1-45,0%), винятком є лише 2019 р. зони Степу, де соя була низькобілковою (25,1-35,0%).

Вміст олії залежно від факторів дослідження від 20,4% до 24,6%. В зоні Степу вміст олії у 2017 р. – 22,7%, 2018 р. – 23,4%, 2019 р. – 24,6%, 2020 р. – 21,6% та у 2021 р. – 23,3%. В зоні Лісостепу 21,8% – 2017 р., 21,7% – 2018 р., 21,5% – 2019 р., 20,4% – 2020 р. та 20,5% – 2021 р. В зоні Полісся 20,9% – 2017 р., 22,8% у 2018-2019 рр., 21,8% – 2020 р. та 21,2% у 2021 р. Таким чином видно, що максимальні значення вмісту олії отримали в ґрунтово-кліматичній зоні Степу. Відповідно до класифікатора досліджуваних сортів сої культурної є середньоолійними (18,1-22,0%) та високоолійними (22,1-26,0%).

Отже, в розрізі ґрунтово-кліматичних зон, найвищий вміст «сирого протеїну» отримали в зоні Лісостепу, однак вміст олії в даній зоні має найнижчі значення.